WASHINGTON D C

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 75. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, середа, 19-го квітня 1944. No. 75. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, April 19, 1944 VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

НАЙБІЛЬШИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРОЦЕС ПРОТИ ПІДОЗРІЛИХ У БУНТІ

ВАШИНГТОН. — Член Найвищого Суду Злучених Держав Едвард С. Айкер є предсідником судової розправи в федеральнім окружнім суді Дистрикту Коломбія, яка розпочалася в понеділок 17. квітня. О. Джан Рогге, спеціяльний заступник прокуратора, обвинувачує 30 різних осіб, відомих з того, що літами вели в Злучених Державах пропаганду по фашистівській лінії, а впродовжуючи цю пропаганду вчасі війни, деморалізували нею армію, як теж підготовляли державний переворот, змагаючи завести націстичну форму правління. Між обвинуваченими є. Вилієм Додлі Пелі з Ноблесвил, Індіяна, провідник організації Силвер Ширтс; пані Лоїс де Лафает Вашбурн з Шікаґа, організаторка Нешенел Либерті Парті пані Елизабет Дилинґ, з Шікаґа, авторка книжки „Ди Ред Нетворк"; Джордж Силвестер Фірек, письменник-публіцист, та багато інших. Деякі з них сидять у вязниці. Обвинувачений Едвард Джеймс Смит, не явився на розправі, отже вважається за втікача перед справедливостю.

ЛІТАК ПЕРЕЛЕТІВ АМЕРИКУ ВПРОДОВЖ 7 ГОДИН

ВАШИНГТОН. — Велит-літак Лакгід Констелейшен перелетів континент Злучених Держав з Бурбенк у Каліфорнії до Нюарку, Ню Джерзі, упродовж 6 годин і 58 мінут. Пересічно на одну годину летів він із скорісю 355 миль. Є це найбільша скорість літака; досі досягнена в Америці. Літак віддано на вжиток армії для транспортів. Він був збудований підприємством Трансконтинентал енд Вестерн Ер. Ним можна перевести 100 вяків нараз.

ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО ЗАНЯТТЯ ВЕТЕРАНІВ

ВАШИНГТОН. — В Палаті репрезентантів перейшов законопроект конгресмена Джозефа Стернеса з Алабами, на підставі якого ветерани, вертаючі з війни, мають мати першенство при розділюванню робіт. Лише один голос був проти того. Представник Сивил Сервис Комишен заявив, що законопроект був наперед одобрений цією комісією і президентом, отже надіються, що він перейде гладко в сенаті.

50 ЛЮДЕЙ ЗГИНУЛИ В БУРЕВІЮ.

АТЛАНТА (Джорджія). — Коло 50 осіб згинули в торнаді, що шалів над стейтами Савт Каролайна й Джорджія в неділю. Буревій понищив ліси й попереvертав будинки. Червоний Хрест і Пресові аґенції обраховують, що серед жертв є теж коло 500 осіб потовчених. В місті Ґрінвуд, С. К. вітер здемолював міський шпиталь, але ні один хворий не згинув, бо всіх удалося ще вчас перенести.

200 ОФІЦИРІВ ЗАТРОЄНИХ ХАРЧЕМ.

АТЛАНТИК СИТІ. — Офіцири-летуни армії, які мали спільний обід в готелю Риц Карлтон, почали падати на вулицях міста скоро після обіду. Амбулянси почали відвозити їх до шпиталів для лікування. Виявилося, що яких 200 людей захворіло від затроєного харчу в готелю, який є головною кватирою для повернувших з фронту офіцирів. На обіді були теж жінки офіцирів і багато з них занедужали.

МАҐІЧНІ ХЕМІКАЛІЇ ПЕРЕМІНЯТЬ ДЕРЕВО В СТАЛЕВИЙ МАТЕРІЯЛ.

НЮ ЙОРК. — Хемічні ляборатерії Е. І. дю Понд де Намур виявили, що вони винайшли хемікалії, якими можна переміняти кожне мягке дерево на тверде, відповідно до бажання, а навіть на таке тверде як сталь. Так напр. тополю можна переміняти в букове дерево, а букове в магоґонове тверде дерево. Хемікалії до цього процесу видобуто з вугілля, води й повітря. Дерево може бути закрашене відповідно до потреби, а його ужиткова вартість така, що в багатьох випадках може заступити сталеві вироби. Для музик це відкриття важне тим, що відповідно спрепарованого дерева можна вжити на виріб музичних інструментів.

ВНУТРІШНІ НЕЗГОДИ ОСЛАБЛЮЮТЬ АМЕРИКУ, ТВЕРДИТЬ ГУВЕР.

НЮ ЙОРК. — Крикливі сили, що розбивають американське громадянське життя, вносять роздори та піддають огню до ненависти між поодинокими суспільними клясами, расами й вірами, творять справжню небезпеку для нашої держави. Таку думку висловив Д. Едґар Гувер, директор Федерального Бюра Інвестиґацій у своїй промові, виголошеній на зібран- Дочок Американської Революції в Готелю Валдорф-Асторія. До крикливих груп він зарахував людей, що послуґуються чуттям, а також різних доктринерів, як „червонавих", червоних і комуністичних аґітаторів.

Із святочних настроїв у часі Великодня

НЮ ЙОРК. — Не зважаючи на зливний дощ, який падав в нюйорській окрузі цілу Страстну Суботу і більшу половину Великодної Неділі, товпи народу прибули до українських церков як у Ню Йорку так і в околичних громадах. У нюйорських церквах були нічні й денні богослуження, отже Воскресні Утрені та Служби Божі серед традиційного одушевлення. Щоправда, дощ перешкодив розмовам та стрічам знайомих перед церквами, як це звичайно буває вчасі Великодня. — У сусідних громадах, а це в Брукліні, Джерзі Сиґі, Йонкерсі, Нюарку, Елизабеті й Бейоні слідно було такий самий настрій. — Із українських радіо-програм в Ню Йорку переведено настроеві великодні програми в суботу й неділю, переплітані релігійними й патріотичними промовами, побажаннями, церковними співами й народнім обрядом ґаґілок. Українські базарі продали більше писанок в теперішнім передсвяточнім часі, ніж колинебудь передтим. Писанки писали вже й американці українського роду і слідно було нові десені в орнаментиці. Писання писанок починає прибирати розміри передвеликодного бизнесу. — По церквах заповіджено й традиційне „свячене", яке відбудеться в наступну неділю. Дехто заповів збірки на працю Українського Конґресового Комітету наступної неділі.

ПРИДУМУЮТЬ СПОСОБИ ВРАТУВАННЯ РИМУ ПЕРЕД БОМБАРДУВАННЯМ

ВАШИНГТОН. — З уваги, що аліянтські бомбовики часто перелітають понад Рим і вже були випадки бомбардування цього міста, сенатор Стайлс Бриджес з Ню Гемшир віднісся листовно до президента Рузвелта з домаганням, щоб Аліянти придумали способи вратування Риму перед знищенням. У відповідь на це вислав лист секретар стейту Кордел Гол із повідомленням, що вже йдуть переговори про створення спільної комісії обох воюючих сторін під проводом папи для збереження Риму, як осередка культурних, історичних та релігійних цінностей.

ЗА КОНФЕРЕНЦІЮ НАД СПРАВАМИ ПАЦИФІКУ

ВАШИНГТОН. — Премієр Петро Фрейсер з Нової Зеляндії висловив надію, що секретар стейту Кордел Гол буде в спромозі скликати окрему конференцію для вирішення справ, звязаних з питаннями Тихого Океану. Там багато военних баз, головно летунських майданів, які вже тепер треба належно упорядкувати, щоб не було клопотів після війни.

Кабінет Бадолія зрезиґнував

НЕАПОЛЬ. — Недавно створений кабінет маршала Бадолія зрезиґнував. Король приняв резиґнацію з тим, що просив Бадолія створити новий кабінет, беручи за основу бажання всіх італійських партій. Це виглядає на заповідь коаліційного кабінету з усіх протифашистівських партій.

Одним з перших, що відвідав Бадолія після резиґнації першого кабінету, був комуністичний провідник Пальміро Толіяті.

З Вашингтону подають, що реорганізація італійського міністерського кабінету наступає на домагання совєтського уряду, котрий кілька тижнів тому спеціяльною нотою домагався приспішення демократизації італійського кабінету. Робітничі юнії робітників італійського роду виступають проти коаліційного уряду як проти капітуляції перед диктатом Москви.

З Лондону доносять, що урядових кругах дивляться на кабінетову переміну в Італії як на усунення ще одної перешкоди для кращих взаємин між Британією, Америкою й Росією. В цих взаєминах дещо наробила клопоту стаття в московськім часописі „Ізвестія", що закидала Америці й Британії відкладання демократизації італійського уряду. Британські урядники кажуть, що британський уряд усе бажав собі в Італії коаліційного уряду, але боявся, що такий крок може викликати політичне розєднання, яке може пошкодити мілітарним операціям. Від коли одначе король заповів свою резиґнацію, а шість італійських партій, йдучи за примірoм комуністичної партії, заповіло свою охоту приступити до уряду, такого страху нема.

НЕ ДОБАЧУЮТЬ „НОВОГО КАПІТАЛІЗМУ" В СОВЄТСЬКІМ СОЮЗІ

МОСКВА. — Навіть дипльоматичні круги зацікавилися донесенням до деяких передових американських часописів, що мовляв у Совєтському Союзі настав якийсь новий курс, що відзначається поважними відступленнями від офіціяльного досі комунізму. Декотрі ґазети навіть назвали цей напрям „новим капіталізмом".

І совєтські ґазетярі й заграничні кореспонденти в Москві сильно здивовані такими висновками. Вони згідно підчеркують, що совєтський соціялізм іде в Росії повною парою.

НІМЦІ ПРОБУВАЛИ МИРОВИХ ПЕРЕГОВОРІВ

ІСТАНБУЛ. — Ще минулого грудня, німці, бачучи програну в війні, віднеслися через свого амбасадора в Румунії до представника одної невтральної держави в Букарешті, аби він предложив в імени Німеччини мирові пропозиції Аліянтам. Німці обіцювали покинути всі окуповані ними краї, до Чехословаччини ключно; зректися всіх претенсій до кольоній; розвязати німецьку военну фльоту; зректися повітряної фльоти; зректися торговельної фльоти та згодитися на перевіз німецьких товарів британськими кораблями; згодитися на цивільну авіяцію Аліянтів; та перестати націстичну пропаганду поза границями краю. Аліянти дістали німецьку пропозицію, але своєї відповіди на неї досі не подали.

ЗАСОБИ ІНВАЗІЇ. — Для цілей інвазії Европи пливуть тепер з американських портів до Британії масою гарматні панцирні авта, як ось на цьому поромі, що ним підвозить їх до великих кораблів у порті.

БРИТАНІЯ ОБМЕЖУЄ ДИПЛЬОМАТІВ

ЛОНДОН. — Британія зробила ще один крок, цим разом небувалий у дипльоматичних відносинах між державами, який вказує на серіозність її заходів щодо інвазії гітлерівської Европи. Не давши найменшого натяку наперед, британський уряд заборонив дипльоматичним представникам чужих держав подорожувати свобідно, як це вони могли досі, та вживати шифр (тайного письма) при пересилці дипльоматичних звідомлень до своїх урядів. Не вільно їм теж буде пересилати посилок у запечатаних пакетах.

Виїмок від цього правила зроблено для дипльоматів Злучених Держав і Совєтського Союзу.

Британський уряд подав як мотив зарядження бажання захоронити збройні сили, зібрані в Великій Британії. Він видно хоче не допустити до ух ворога найменшої подробиці про рух збройних сил на британських островах.

НІМЕЧЧИНА ЗААЛЯРМОВАНА ІНВАЗІЄЮ.

ЛОНДОН. — Німці вже оточили західне побережжя данського острова Ютляндії тримилевим поясом морських мін, аби в цей спосіб захоронитися проти алінтської інвазії.

Розкрито це, як кажуть донесення до шведських ґазет у Стокгольмі, підчас недавної стрічі Гітлера з маршалом Кейтелем, начальником німецького штабу, та маршалом фон Рундштедтом, командантом „вермахту" в Франції.

Німецькі часописи й радія зраджують погляди, що інвазія прийде скорше, ніж німці давніше сподівалися. „Інвазія недалека" говорило оноді паризьке радіо, контрольоване німцями: „британці й американці нарешті рішилися почати приступ до фортеці Европи".

Німеччина стала посилати військові скріплення в усі ті краї, на котрі вона сподівається аліянтської атаки.

НІМЕЦЬКА ЛЕТУНСЬКА СИЛА ПІДОРВАНА БОМБАРДУВАННЯМ.

ЛОНДОН. — За обчисленнями военних знавців, сила Німеччини в повітрю на передодні аліянтської інвазії Европи поважно недомагає внаслідок постійного бомбардування Німеччини й окупованих нею країв з Британії й Італії.

За їх заподаннями, Німеччина втратила через постійні бомбардування німецьких літакових фабрик за останніх 6 місяців 5,000 літаків. Від 1. січня цього року самі американські летуни зострілили в боях 3,560 літаків, що вилетіли проти них підчас рейдів, а літаки з Італії зострілили ще 1,700.

Ці недостачі летунських резерв певно дадуться поважно відчути підчас інвазії.

ЗАНЯЛИ ТЕРНОПІЛЬ ПО 38-ДНЕВІМ БОЮ.

ЛОНДОН. — Начальна команда червоної армії подала в недільному комунікаті, що червона армія знищила по 38-дневім бою всю німецьку залоґу галицького міста Тернополя й заняла ціле місто.

Червона армія підійшла ближче до кримського порту Севастополя й почала облогу вже властивої твердині. Ворог, котрий досі не ставив завзятого опору на цілому Криму, почав битися завзято. Червона армія підступає під твердиню з півдня й сходу.

У недільному комунікаті червона армія доносила про заняття галицьких місцевостей: Джурина, Половців, Павшівки, Базару й Якубівки. Німецький комунікат з того дня доносив про бої коло Делятина, Станиславова, Тернополя й Бродів.

Понеділковий комунікат червоної армії подав слова німецьких бранців на Криму, що мовляв німецькі команданти похоріли на „кримську недугу" й покинули свої війська літаками. У Могилівщині проявляють широку діяльність партизани, котрі наробили багато шкід німецьким військам.

Вівтірковий комунікат червоної армії подав вісти про діяльність партизанів на Білоруси й Поліссю. Німецький комунікат з того дня говорить про бої між червоною армією й мадярами між Станиславовом і Делятином та про бої над Стрипою.

АЛІЯНТСЬКІ БОМБАРДУВАННЯ НІМЕЦЬКИХ БАЗ.

ЛОНДОН. — У суботу аліянтські літаки з Італії робили рейди на Букарешт та Плоешті, а британські літаки з Британії вдарили по Берліні. З великого рейду на Берлін не вернулося 30 літаків.

У неділю аліянтські бомбовики з Італії били по залізничих лініях, котрими німці перевозять військові посилення на Балкан проти військ маршала Тіта; потерпіли поважно Турну Северін та Брасов у Румунії й Білгород у Югославії. Потім аліянтські бомбовики били по болгарській столиці Софії, по Білгороді, Будапешті й по Па-де-Кале.

АЛІЯНТСЬКІ ВІЙСЬКА В ІНДІЇ ПОПРАВЛЯЮТЬ ПОЗИЦІЇ.

НЮ ДЕЛІ. — По важких боях британські й гіндуські повзові й піхотинські відділи очистили зовсім від ворога околицю на північ від Коґіми, чим значно поправили свої позиції в Бурмі й Індії.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Наша фінансова сила

Звіт головного касієра на сегорічному засіданню головного уряду Українського Народного Союзу є немовби зеркалом фінансового стану нашої організації. З цим станом повинен запізнатися кожний член організації, бож прецінь кожному повинно бути цікаво, як стоїть фінансово організація, на котру він поклав надію на забезпечення своєї родини.

Певна річ, що ця цікавість може бути менше або більше глибока. Для декого може вистарчити довідатися, що наша організація заплатила в минулому році посмертних запомог на загальну суму 241,000 долярів, що вона виплатила членам дивіденди на суму 69,000 долярів, а прецінь маєток організації зріс за один рік на близько пів міліона долярів.

Може іншому вистарчити свідомість, що наша організація стоїть під контролею асекураційних урядів усіх тих стейтів і провінцій, у котрих організація веде бизнес, себто розвиває діяльність. Уряд організації предкладає кожного року тим урядам докладний заприсяжений звіт, який потім є переглянений і одобрений у своїх висновках цими урядами. Багатьом членам може вистарчити факт, що ця основі цих звітів, предложених урядовим бюрам асекурації, резерви нашої організації зросли на 2 й чверть міліона долярів з верхом, що організація має кольосальну „марджин оф сейфті", та що оцінка її грамот виносить 152%!

Хто цікавиться ще глибше цими справами, може вглянути дальше в звіти головного касієра й побачити, в який спосіб організація добилася до цього знаменитого фінансового стану. Таке вглянення може дати знамениту лекцію про розгляд фінансового стану фінансових установ узагалі, а запомогової спеціяльно. В таких встановах добрий стан правильно звязаний зо солідністю інвестицій. Організація стоїть тим краще щодо інвестицій, перше, коли її гроші вложені у певні підприємства, друге, коли вони вложені в так звані „плинні" інвестиції, себто інвестиції, які легко можна перемінити на готівку. З того згляду запомогова організація, котра має багато готівки, а кромі цього багато інвестицій у державних бондах і тим подібних льокаціях, вважається солідною з фінансового боку.

Приміривши ці розумні міри до фінансового стану Українського Народного Союзу, кожний член її може стати вже не тільки певним фінансової виплатности своєї організації, але й зовсім слушно гордим на неї.

Не політик, але політичний маняк

Між польськими політиками на іміграції находиться один, що живе в Америці й має добре перо, коли пише про польські чи міжнародні справи. Є він в опозиції до польського уряду в Лондоні. Одні кажуть, що це з особистих зглядів, а другі, що з ідейних. Та це є внутрішньою справою польського громадянства. Нас цікавить ось та особа головно тому, що пише часто про таку справу, що й нас глибоко обходить. Ось тою справою є Західна Україна, а тою особою, що так часто про неї пише на сторінках нюйорського часопису „Нови Сьвят" є — Ігнаци Матушевскі.

Очевидно, а це треба відразу підкреслити, він не пише про „Західну Україну", чи там „західно-українські землі". а тільки про „всходнє креси" Польщі, чи про „Малопольску". Тільки десь колись, ось так припадково впаде в нього слово „український" на означення що на тих згаданих землях попри „польську більшість" ще й таке щось істнує. Це пригадка, щоби не забути, з ким маємо діло.

Такі трагічні часи, які переживають тепер в Европі сусідуючі з собою народи, український та польський, можнаб, річ ясна, використати тут в Америці для такої розвязки, яка принеслаб лекше життя обидвом народом. Для цього була вже раз добра нагода в часі минулої війни. Та біда, що тоді перебував в Америці Ігнаци Падеревскі, спосібна і впливова людина, але вона менш більш гляділа на українсько-польську проблему, про яку саме говоримо, майже в такий самий спосіб, як глядить на це теперішній „Ігнаци", себто *полк. Матушевскі*. Політикуючий музик, не розуміючи ваги цеї проблеми, створив Польщу, яка ніколи і в ніякому разі не могла бути життездатною саме через нерозвязання цеї важної проблеми. А політикуючий полковник хоче знов і по тій війні будувати ось таку саму Польщу. Різниця між ними хіба в тому, що перший мав великі впливи в Америці й надію, що йому його робота вдасться, а другий не має ні впливів, ні навіть надії, щоб його пляни здійснились, а проте далі своє тарабанить.

Отже Матушевскі, в одній з своїх чергових статтей, п. н. „Сильні й слабі", звертаються до польської военної іміграції й польського уряду на вигнанню з тим, що вони можуть виправдати своє істновання тільки „боротьбою за Польщу". А як живучи на волі того не виконають, то будуть напятновані. Як легко догадатись, то виходилоб з слів Матушевского, що ось ця военна польська еміграція не виконує якслід свого патріотичного обовязку, хоч їй ніщо не грозить, якби його хотіла виконувати. Зате інакше, каже він, є в Польщі, під загрозою, під націстівською владою. Там, каже він, іде боротьба за Польщу...

Усе, що досі сказано, немає в собі, як бачимо, нічого такого, на що нам булоб треба звертати особливу увагу. Та так не є. Бо в Матушевского боротьба за Польщу означає боротьбу за те, щоби була повалена лінія Курзона...

Очевидно, що й те ще нічого не означалоб. Чому якраз має бути лінія Курзона? Ми теж кажемо: Чому не мала би бути потягнена інша лінія? Далеко справедливіша, бо чейже, наприклад, Лемківщина теж повинна належати до України! Та таке ми кажемо, а від Матушевских такого не надіємось. Від них треба надіятись тільки такого, що лінію Курзона треба повалити тільки тому, що польський провід в Польщі під німецькою владою заявив, що „ніколи не згодиться на нові загарбання будь якої частини Польщі", та що „нарід польський буде до загину боронити „східних територій" Польщі, як її складових частин, які ніяк не можуть від неї відпасти.

Ось це є те, що Матушевскі називає „сильним", Ось це є, каже він, заява польського політичного проводу в Польщі. І ось таку заяву, каже Матушевскі, край подав польському урядови в Лондоні, а цей уряд (*нарікає Матушевскі*), навіть не подав цього рішення до публичного відома...

Матушевскі не визнає теж і советського голосовання, чи там плебісциту в Західній Україні. Каже, що цей плебісцит не є висловом волі населення. Добре. Це був плебісцит переводжений советською диктатурою, яка не визнає двох думок і кількох виборчих ліст. З тим ми згідні. Зате не розуміємо, як це може бути, що той польський політик, що вважає себе демократом і заступається за якісь демократичні свободи, не може здобутись тепер на те, щоб запропонувати нове голосовання в Західній Україні. Ось таке зовсім свобідне голосовання, під наглядом американським і британським, себто безпартійним!

Ні, на таке Матушевскі й йому подібні не йдуть тільки з одної й дуже простої причини: Вони бояться такого вільного голосовання в такий самий спосіб, як боїться його Сталін. А бояться тому, що знають, що вони словами, заявами та статистикою фальшують подійсний стан; ф а л ь ш у ю т ь справжню волю переважаючої більшости населення, яке не бажає собі бути ні під Польщею, ні під Росією.

Замітне, що той самий фальш, що його піддержує Матушевскі, піддержують теж в Англії й польські соціялісти. Теж і для них, як виходить, можна поєднати демократію з насильним загарбуванням непольських земель, які кріваваляться в бёротьбі з націстівським наїздником не ради Польщі чи Росії, але ради свого власного визволення як спід німців, так і тих, що їх перше держали в неволі, чи що їх задумують у тій неволі держати ще й по тій війні.

Ось такі є тепер польські політики. Як бачимо: такі самі, які й давніше були. Та тепер вони нічого не осягнуть. Історії вже вони не завернуть; Польща вже ніколи не буде на землях Західної України! Вони тільки можуть каламутити і давати змогу в каламутній воді комусь іншому ловити рибу. Ось цее те все, до чого є нині спосібні „демократичні" польські політичні голови. Навіть вільна американська земля не може з них, як бачимо, зробити справжніх демократів.

Жінки як фабричні робітниці

В теперішному часі жінки, робітниці у военних фабриках, полишають працю майже в такім числі, в якім прибувають свіжі. На 79 свіжих робітниць, що нанялися на роботу в знаним военнім підприємстві, в місяцю січні полишили роботу 77 давніших робітниць. Цю цифру подає департамент праці. Але ще гірше було в одній фабриці літаків: Там на кожних 58 свіжо нанятих жінок відійшло від праці 78 давніших. Оце є причиною, чому то так побиваються тепер за мужчинами, хоч, жінки це єдина резерва робучої сили. Директор Военної Робучої Сили, Пол В. МекНат, твердить, що вже вичерпано цю резерву до споду і більше ледви чи можна буде дістати.

Із усіх жінок, занятих в промислі, 27 відсотків працює в военних підприємствах за звідомленням департаменту праці; на 9 з половиною міліонів робітників нанятих при виробі амуніції, 2 й пів міліона є жінок. В лютім цього року 16 з половиною міліонів жінок було занятих в цивільній продукції, як: у рільництві, обслузі і в інших заняттях. Вершок у заняттю для жінок припав на місяць липень 1943 р., коли то занятих було при цивільних роботах 18 і пів міліонів жінок.

Важна перешкода: домашна праця.

Найбільше число жінок, що покидають роботу у фабриках, це домашні хазяйки й матері дітям. Але є ще й інші причини. До таких належить застій у війні. Тому, що на боевих фронтах нема переломового поступу, пригасає патріотичний настрій і жінки не почуваються до спеціяльного обовязку йти на поміч. Щойно, як пічнеться інвазія Европи, треба надіятися, що жінки знову кинуться до военної продукції.

Невідповідне приноровлення до відносин теж перешкаджає жінкам в роботі. Так напр. в фабриках не все зорганізоване якслід, жінки не мають відповідних інструкторок, не мають догляду. Часто години для них невідповідні, бо хочби жінка й не мала великих обовязків дома, то звичайно вона дбає про домашне господарство, мусить робити закупи вчас, дбати про пайкові значки і тим подібні подробиці.

Великою перешкодою для жінок є непевність праці. Коли кінчиться контракт на якусь доставу у фабриці і приходить хвилений застій у праці, то насамперед відправляють жінок. Отже тому жінки, що не люблять таких несподіванок, волять загалом не йти до роботи, коли не мусять. Часто буває, що чоловіка беруть до армії. Бездітна жінка йде за чоловіком до його місця вишколу, доки він не піде заморе на фронт. В тому часі вона не піде до праці у фабриці.

Тому, що плата жінок є звичайно нижча, а видатки на життя такі самі, а спеціяльно видатки на дорогу й на обідну перекуску, жінці часто лишається малощо з її заробітку і тому вона не похочує найматися на роботу.

Це досі загально відомі причини, чому жінки не спішаться до фабричної продукції. Военна Рада Робучої Сили все те знає, але не придумала ще нічого, щоб цим недостачам зарадити. Зате пильнішу увагу на такі прояви звертають директори в таких округах, де панує справжній недостаток робучої сили. Там директори підготовляють відповідні зарядження, щоб притягнути жінок до фабрик, а найбільше, щоб притримати тих, що вже зголосилися до праці. Там навіть будуть мусіли порозумітися з крамницями, щоб були вітворені у відповіднім часі, коли фабричні робітниці моглиб робити закупи.

Зпоміж різних місць праці треба згадати хоч про один, а саме в Рочестер як приклад жіночих заробітків. Там працюють жінки 48 годин у тиждень, а дістають $28 плати. З того йде на заплату й суспільної забезпеки 21 відсотків, отже остається „чистого" заробітку $22.12. Підприємство стягає з цього по 50 центів тижнево на обезпечення від випадку, $1 коштує дорога до праці й назад, $2 перекуска вчасі обіду, отже жінці лишається $18.62 тижнево. Тому, що вона занедбала дім, мусіла донайміти помічну силу за $10 у тиждень, отже платня змаліє до $8.62. Коли вона працює у фабриці, не має часу сама пошити дітям убрання, як вона це звичайно робила, отже мусить докупити. По такім вітягненню всіх видатків, їй остає справді чистих $3 тижнево. Жінка спробувала такого заняття 6 тижнів, переконалася, що це неоплата, і покинула.

Можна окремо перестудіювати відносини на полі жіночої праці в Шікаґу, Дітройті і де інакше, але всюди менше більше такі самі трудноші. Отже їх треба перемогти, а тоді жінки зможуть правильно працювати.

ЛЬВІВСЬКІ ПОЛЯКИ АПЕЛЮЮТЬ ДО ЦИВІЛІЗОВАНОГО СВІТА.

ЛОНДОН, (ОНА). — Львівські поляки передали до Лондону письмо в якім просять своїх братів закордоном переказати світови, що окупанти безупинно знущаються над поляками і щоденно їх вибивають. Кажуть, що нема одного дня, в якім націсти їх не нищилиб, бо завзялися винищити якнайбільше число польського населення у Львові.

Місто, пишуть поляки, вже знищене до тої міри, що хто виїхав зі Львова перед війною, то тепер його не пізнав би. У Львові донедавна жило велике число німецьких переселенців, купців, урядовців, поліції і високих офіцирів, які нищили помешкання й установу до того ступня, що коли вони почали виїздити далі на захід, то правні властителі домів й хатної установи лиш руки заломлювали.

Далі поляки пишуть, що німці вивезли багато мешканців міста до Німеччини на примусову працю й ограбили церкви, музеї, бібліотеки і шпиталі, з яких забрали всі лікарські приряди і запаси ліків.

АНАСТАЗІЯ Г. БІЛОВУС

КАТРУСЯ

Оповідання з давної минувшини.

(До друку зредагував Ол. Луговий).

2)

Пошварготав щось зо старшим сторожі, всунув у руку кілька золотих монет, і споважуваний благословенням Алаха, купець повів валку далі. Ще за день наняв купець ґалеру і по кількаденній подорожі морем показалися береги Малої Азії. Ґалера увійшла у Босфорську протоку, а над вечір заблисли вдалечині мінарети і двірці турецької столиці Стамбулу, давнього Царгороду.

III.

Бранців помістили на „Аврет-базарі", так турки звали торговицю людьми. Кормили їх добре: Виберлянц був добрим купцем і дбав, щоб невільники занадто не схудли, бож кращий товар — більші гроші. Часто до бранців заходили поважні бородаті турки, оглядали їх, вибирали то хлопця, то дівчину та забирали з собою. По забраних гинув всякий слід, всяка чутка. Хто з них збісурменився, приняв турецьку віру, той добився високих становищ. Були в Туреччині наші і визирі.[1] З наших бранок були і цісареви Туреччини, матері турецьких султанів.

Але Катрусю Виберянц все притримував; видно сподівався важнішого покупця, або більше грошей. Одного дня прийшов сивий, бородатий турок, швидко добив торгу, вилічив купку піястрів (турецькі гроші) і його невільники повели її за собою.

Через тиждень часу Катруся навчилася у турецьку ношу вбиратися. Привчилася і кілька слів з мови, необхідних для щоденного вжитку. Розумна з природи дівчина швидко вчилася. Проминув ще тиждень, їй наказано вбратися у дорогу одіж, посаджено у криті носилки й чотирьох невільників понесли її. Куди й для чого, Катруся не знала. Була в неї думка і втікти. Та коли пригадала, що забилась у такий далекий чужий світ, без мови і без единої близької душі — заплакала. Постановила терпеливо чекати ще, опанувати бодай мову, придбати хоч трохи засобів і тоді вже пускатись у далеку дорогу додому...

Принесли її до старої віллі, десь недалеко від Стамбулу. Дівчині якийсь безбородий смаглявий чоловік показав кімнату і вона в ній замкнулась. Зморив сон. Прокинулась Катруся разом з сонцем, обдумувала, що діяти, ставши вже відносно вільною, — тепер її ніхто не замикав. Чорна служниця принесла їй якихось небачених овочів, і якогсь гарячого чорного напою у маленькому горняті. Далі помогла їй вбратися, закрила обличча покривалом, так, що лише проти очей були прорізи і повела. Завела до розкішної кімнати. Там зустрінув її господар, з поважною жінкою, мабуть його дружиною. Через перкладача вони спитали її з яких вона країв, скільки літ має, як називається. Катруся відповіла. Господар сказав, що їй у нього буде добре, як що вона не буде вперта, забуде про свій край, повірить у пророка Магомета і прийем іслям, тобто турецьку віру. Сказав ще, що імя Катерина треба забути. Вони надають їй імя Заїра. До неї що дня приходитиме мулла, що знає її рідну мову, і буде вчити її турецького письменства і основ магометанської віри. Він не хоче силувати її змінити віру таки зараз, але вона сама, пізнавши іслям, переконається у вищости його над християнством, що скрізь і всюди розпинає свого Бога, пророка Христа, якого магометани також шанують. Її провели до іншої кімнати, сказали зачекати — і полишили саму. За якийсь час прийшов старий довгобородатий турок у зеленій чалмі і почалося навчання.

IV.

Через пару місяців Катруся вміла вже досить звязно говорити нескладні турецькі речення. Учитель-мулла говорив по українськи, далі те саме речення говорив по турецьки. Показував предмети, казав як вони зовуться. Навчання йшло успішно. Катруся дивувалася доброті турка, дивувалася тому, що вони, турки, нарід лицарський, і відважний, торгують людьми, наче худобою. Дивувалася й тому, звідки мулла знає так добре її мову. Мула пояснював:

— Бачиш, дитино, — казав він — ми люди іншої культури, що випливає з нашої віри в Бога, Алаха по нашому, і в пророка Магомета. Наша віра такаж гідна і свята, як і ваша, коли віриться щиро, всею душею. У нас існує невільництво... Але ніколи турок не мав невільником турка, одновірця. А у вас ще гірше невільництво. Бо християнин магнат має тисячі невільників рабів таких же християн і тогож самого народу. У нас людину вчать, переконують приняти магометанську віру, а у вас віру накидають силоміць, вбивають і тортурують тих, що своїй вірі не хочуть зрадити. Я приглянувся до життя у ваших краях — був не раз у посольстві нашого султана до польського короля і козацьких гетьманів. У нас є Бог, є пророк Магомет, є пророк Христос, а у вас? Таж ваша віра Бога і Христа викинула, ваші церкви повні святих, які не все святими були. У нас багатоженство. Кожний може мати стільки жінок, скільки може утримати, та більшість живе з одною лише жінкою. Але що краще — чи мати кілька жінок, давати їм належне удержання, чи так, як у ваших краях, де кожний магнат відбирає у бідного жінку собі на потіху, де панує розпуста. Що краще? Наш пророк забороняє нам пити і ми не пемо, і добре на тому виходимо. А у вас коло кожної церкви стоїть корчма, засіб до більшого збагачення магната. Наша віра творить нас сильними і могутними. Туречина буде сильна доти, доки не заразиться европейською культурою.

(Дальше буде).

[1] Паша — генерал; визир — міністер, щось наче премієр.

Не вернувся на час з відпустки...

Вояк на Соломонських островах дістав відпустку на 10 днів до Австралії. Приїздить назад один день пізніше. Капітан ганьбить і грозить воякови за спізнення. Перестрашений вояк відповідає:

— „Пане капітане! Я був би приїхав на час, але була зла погода в Шікаґу!"

— „В якім Шікаґу? Таж ти їздив до Австралії!" — кричить капітан.

Не було вже ради. Вояк мусів признатися, що за 11 днів заїхав на неозначенім літаку до Ню Гейвен, у стейті Конетикат, перебув кілька днів з родиною і лише зла погода в Шікаґу перешкодила йому вернутися на час. Він заплатив кару одного доляра на А. Ч. Х.

ПРОТОКОЛ

з річного засідання головного уряду Українського Народного Союзу, яке відбулося в днях від 6-го до 10-го березня 1944 в домі У. Н. Союзу під ч. 81-83 Ґренд Стріт, Джерзі Сіті, Н. Дж.

(Продовження).

ЗВІТ ГОЛОВНОГО КОНТРОЛЬОРА С. КУРОПАСЯ:

Пані і панове, урядники У. Н. Союзу!

Діяльність урядників такої народної установи, якою є Український Народний Союз, не все є обнята статутом. Бо крім чисто статутових обовязків головного контрольора У. Н. Союзу, сповняв я обовязки, які не мають нічого спільного з орґанізаційним життям У. Н. Союзу, та які треба було виконувати мені в 1943 році, щоби гідно репрезентувати те почесне становище — головного контрольора У. Н. Союзу. До того рода обовязків треба зачислити всі ті віча, драйви і письменні праці, получені з підготуванням орґанізованої участи шікаґовських українців у воєнних зусиллях Америки. Перед у того рода праці в нашій громаді вели все відділи Українського Народного Союзу, за якими йшли інші орґанізації. Десятки віч і відозв льокального і національного характеру орґанізували і укладали урядники У. Н. Союзу в Шікаґо, а вичисляти їх не треба, бо це праця, яку виконує також кожна свідома українська громада в Америці.

Щодо чисто союзової роботи, то вона в минулому році в нашій громаді обмежувалася до окружних зборів відділів шікаґовської округи, на яких обговорювано справи звязані з Домом У. Н. Союзу, орґанізуванням нових членів, Культурного Вечора У. Н. Союзу і 50-літнього ювилею У. Н. Союзу. У всіх тих справах я як головний урядник брав живу участь і помагав їх переводити в діло.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО П. ДУДИ:

ВПоважаний п. Предсіднику, Хвальний Головний Уряде У. Н. Союзу:

Праця моя, як головного радного У. Н. С. на Канаду, не зводилася в минулому році лише до праці в своюму відділі чи окрузі, як кожного іншого радного, лише вона, по волі чи по неволі, мусіла розтягатися на цілу Канаду, а радше на ті провінції, в яких У. Н. С. розбудував вже свої відділи. До кінця 1942-го року, обсяг праці обіймав лише дві провінції, а це: Онтаріо і Квебек, а в 1943-му році У. Н. С. поширив свою працю-діяльність на третю провінцію Манітобу, засновуючи там відділ У. Н. С. у самому центрі, в Вінніпеґу.

З причини моеї приналежности до Канадійської Резервової Армії, мій час, який би я міг посвятити на працю для У. Н. Союзу, був дуже обмежений, та все таки я старався бути більше активним, як був попередними роками. Вів частішу переписку з поодинокими відділами та їх членами, даючи відповідді, пояснення, вказівки чи поради. Навязав тісніший контакт з орґанізатором У. Н. С. на Канаду п. В. Гірняком, завдяки якому основано відділ у Вінніпеґу, та завдяки якого то орґанізатора і лише деяких активніших урядників по відділах, здобуто в минулому році понад 400 нових членів. Старався і використовував нагоди говорити до людей на всяких святах, річницях та інших підприємствах.

В жовтні 1943-го року відвідав нашу місцевість орґанізатор п. В. Гірняк, якому я старався, по змозі, бути поміччним, а також старався, щоби інші відділові урядники пішли йому на стрічу. В листопаді, я відвідав з п. Гірняком місцевість Лімінґтон, де приєднали ми 11 членів.

В заключенні, не від речі буде заапелювати до шановних головних урядників і рівночасно просити їх, щоби справу розвою У. Н. Союзу в Канаді взяти під особлившу увагу і вивести відповідні рішення, які мусіли би бути переведені в життя і то конечно в цьому році.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО С. СЛОБОДЯНА:

ВПоважані Пані й Панове Головні Урядники У. Н. Союзу!

Моє звідомлення цим разом коротке, а то з різних причин. Перше, це те, що в Філядельфії є два головні урядники, які діляться працею, друге — я працюю тепер 7 днів на тиждень, що забирає мені ввесь час.

Відділи У. Н. Союзу з Філядельфії, а також з околиці, є зорґанізовані в Окружнім Комітеті й їх урядники працюють щиро над добром і розвоєм У. Н. Союзу.

Як секретар Окружного Комітету скликав я кілька разів збори округи, на яких були присутні відділові урядники й делеґати з минулої конвенції.

На цих зборах полагоджувано орґанізаційні Союзові справи. Дня 31. січня 1943 року, заходом злучених відділів Філядельфії й околиці, відбулося Орґанізаційне Союзове Віче, на котрім був присутний гол. секретар Д. Галичин, та орґанізатор А. Маланчук. Віче було успішне, бо опісля по вічу записано 65 членів до У. Н. Союзу, не зважаючи на те, що деякі одиниці, яким не подобалася чесна та щира праця У. Н. Союзу, старались ширити неправду про те, що було говорено на цьому вічу.

Другі окружні збори відбулися 14. листопаду 1943 р. На тих зборах, на яких були заступлені майже всі урядники нашої округи, а також був присутний гол. предс. М. Мурашко, полагоджено багато місцевих справ для добра У. Н. Союзу.

В січні, лютім і березні помагав я нашому орґанізаторови п. Маланчукови в орґанізованні нових членів. П. Маланчук зорґанізував тоді споре число нових членів. Разом ми відвідали кілька відділів, та скликали збори з місцевих урядників. На зборах було всюди більше число членів, які ставили ріжні запити та одержали вдоволяючі відповіди.

На запрошення відділу 45, був я присутний на 40-літнім ювилею цього відділу. Знова на запрошення відділу 268, був я на його засіданню, де відсвятковано 50-літній ювилей нашого часопису „Свободи". При цій нагоді члени зложили добровільні датки, як ювилейний дар „Свободі".

Не забував я також молоді, хоча багато з неї пішли вже до війська, щоб боронити нашої держави, й коли лиш була нагода, я ішов між них і говорив в справах У. Н. Союзу. Іще згадаю, що в Філядельфії існує „бескет-бол" дружина У. Н. Союзу, котра виграла кілька побід у грі з ріжними дружинами.

Орґанізовання молоді і дітей та задержання їх при У. Н. Союзі вимагає багато праці в теперішних часах, і на те потрібно звернути належну увагу.

Як у попередних роках, так і в минулому році я використував кожну нагоду для праці в користь У. Н. Союзу.

Складаю щиру подяку п.п. місцевим урядникам і всім тим, котрі помагали мені в цій моїй праці на честь і користь Українського Народного Союзу.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО І. РОМАНИШИНА:

I am making this report as a member of the U. S. Army. In July of 1943, I entered into the armed service of our Country.

From the time of the last Annual Session of the Supreme Assembly to my entrance into the service, my activities consisted chiefly of work with the officers of our local branches in Newark, New Jersey and vicinity; of work as a member of the committee set up by the Supreme Assembly with respect to the Svoboda; cooperation with the Supreme Officers during that time, and speeches at various occasions to members of our Association.

I did the work of a member of the Supreme Assembly faithfully in accordance with my ideas of that position, according to the limits of my ability and time.

I appreciate the opportunity I had to serve the Association and I will do whatever I am permitted by my position in the future.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО Т. ШПІКУЛИ:

З доручення гол. секретаря У. Н. Союзу п. Д. Галичина, дня 14. березня був я на 35-літнім ювилею від. 125 У. Н. Союзу, де передав привіт від гол. уряду У. Н. Союзу.

Впродовж року окружний комітет всіх відділів У. Н. Союзу в Шікаґо мав пять засідань і на всіх тих засіданнях я був приявний та як предсідник згаданого комітету все старався, щоби наради засідань були корисними.

Заходом Окружного Комітету всіх відділів У. Н. Союзу і українського жіночого хору, дня 31. жовтня, відбулося в Шікаґо Листопадове Свято.

Старанням Окружного Комітету всіх відділів У. Н. Союзу в Шікаґо, головної канцелярії У. Н. Союзу і Нортвестерн університету в Шікаґо, дня 3. грудня, в салі університету відбувся відчит про українську літературу, получений з відповідною концертовою програмою. Відчит про укр. літературу виголосив професор Коломбійського університету Кларенс Меннінґ. Саля університету, яка містить около тисячу крісел, була заповнена. За це належиться признання відділовим урядницям і урядникам, котрі не пожалували свойого часу і труду, та продали майже всі вступні білети перед відчитом. Таксамо належиться признання гол. контрольорови У. Н. Союзу п. Р. Смукови, котрий дуже багато причинився своєю працею до успіху. І я доложив трохи праці, чим таксамо дещо поміг, що відчит й концерт були успішними.

Між вереснем а жовтнем, яких трицять днів був в Шікаґо орґанізатор У. Н. Союзу п. Д. Білецький, та за цей так короткий час свойого побуту в Шікаґо, він зорґанізував 40 нових членів. Я старався йому помогти, даючи адреси, а з цих переданих адрес він зорґанізував 30 членів. Корисним було би, щоби таких орґанізаторів У. Н. Союз мав більше та щоби п. Д. Білецький приїхав на довший час до Шікаґо, бо в Шікаґо й околиці є ще широке поле до праці.

Дім відділів У. Н. Союзу, котрий купили відділи У. Н. Союзу 29. березня 1942 року, показався дуже корисним для Союзової й української громади в Шікаґо. Відділи й члени У. Н. Союзу, що розуміють ціль і значіння Дому, далі складають добровільні жертви, які являються найбільшою помічю для Дому. Заряд Дому, до якого входять тільки відділові урядники й урядниці, працює в повній коперації, так, що Дім відділів У. Н. С. уліпшується, а довг зменшується.

Бував я на кількох зборах продажі бондів та старався сповнити мій обовязок супроти нашої вітчини, купуючи воєнні бонди та заохочуючи інших до купна.

Хоча тепер зогляду на воєнну працю, часу бракує, я все таки зорґанізував кілька нових членів і використовував кожну нагоду для добра і розвою У. Н. Союзу.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО В. ДІДИКА:

Високоповажані Головні Урядники У. Н. Союзу:

У минулім році виконував я обовязки супроти У. Н. Союзу, які вважав за конечні і корисні та на які позволяв мені нинішний час.

Упродовж минулого року відвідав я такі відділи: 75, 94, 175 і 292. У кількох відділах здавав я звіт з головного річного засідання, закликав до приєднування нових членів та закупна воєнних бондів. Також закликав наших відділових урядників творити при своїх відділах повоєнні фонди на допомогу потерпівшим підчас війни українцям.

Таксамо пригадував я на відділових зборах, що рік 1943 є 50-літним ювилейним роком нашого органу „Свобода", і деякі відділи зібрали ювилейний дар та вислали його до адміністрації „Свободи".

Дня 3. жовтня 1943 р. скликав я збори зі всіх відділових урядників нашої місцевости в справі підготовчої праці до 50-літного ювилею У. Н. Союзу. На зборах були присутні урядники цих відділів: 20, 75, 94, 146, 175, 183 і 292. На цих зборах рішено вшанувати 50-літний ювилей У. Н. Союзу святочним концертом. Також зреорґанізовано Союзовий Центральний Комітет, котрий має приготовити цей ювилейний концерт.

Дня 5. грудня був я знова на зборах Союзового Центрального Комітету, на котрих пороблено приготування до ювилейного концерту, та рішено вислати делеґатів від наших відділів на другий Український Конґрес, що відбувся в днях 22. і 23. січня 1944 р. в Філядельфії, Па.

На закінчення мойого звіту, знагоди 50-літнього ювилею У. Н. Союзу, бажаю я урядникам і всьому членству У. Н. Союзу якнайкращих успіхів в ювилейнім році. Тішусь, що мені припала та велика честь бути головним радним У. Н. Союзу в його 50-літну річницю, і за ту честь буду старатись працювати для збільшення членства У. Н. Союзу.

ЗВІТ ГОЛОВНОЇ РАДНОЇ ҐЕНОВЕФИ ЗЕПКО:

In reporting on my activities as a member of the Advisory Board of the Ukrainian National Association for the year of 1943, I want first to mention that within our locality of Akron, Ohio, both our youth branch, No. 180, and the adult branch, No. 295, continue to remain active and to increase in membership.

In the early part of 1943, Mr. D. Biletsky, the U.N.A. organizer assigned to our territory, worked our locality and through his efforts organized a good number of new members. To this organizer I gave what time and assistance circumstances permitted.

On January 31, 1943, I attended a U.N.A. meeting in Cleveland, Ohio, presided over by Mr. D. Szmagala.

On May 30, 1943, I accepted the invitation of Mr. Szmagala to attend a U.N.A. Organizational Meeting in Cleveland, Ohio. This gathering was addressed by Mr. D. Halychyn, Supreme Secretary.

On several occasions it was necessary to refuse invitations extended to me by various U.N.A. branches in Ohio to take part in their activity. This action came only because my work is such that often does not permit the time to make the necessary arrangements. This I regret, of course, as it would have been a privilege to have been a part of these celebrations.

Additional activity was centered on work connected with the furthering of the war effort.. I represented the U.N.A.. at several meetings called by the American Red Cross in our locality and there had an opportunity to make known the extent of work and cooperation by our members. I also gave considerable time and effort to various committees organized in connection with the War Bond Drive. In all instances, it was clearly stated that I represented the Ukrainian National Association, the foremost Ukrainian-American fraternal organization in existence.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО М. ДАВИСКИБИ:

Високоповажані Пані й Панове, Головний Уряде Українського Народного Союзу!

Ми щасливі, що можемо нині тут на вільній землі Вашинґтона свобідно засідати до нарад в 50-літні роковини нашого дорогого Батька Союза, та радити над добром його дітей. Рівнож ми можемо почувати себе гордими, що саме ми маємо нагоду започаткувати другу півсотню років для нашого молодого покоління.

Хоча ми сповняли й сповняємо чесно наші завдання супроти нашої могутньої орґанізації, У. Н. Союзу, хоча ми дбали й дбаємо, щоби наш Союз зростав в силу морально й матеріяльно, то на тім ми не повинні спочати, а тільки братись до дальшої праці ще з більшою енерґією, так, щоби в цім ювилейнім році наш Союз зріс до пядесять тисяч членів.

Моя праця в минулім році для У. Н. Союзу не була такою, як повинна бути, але на це склались ріжні причини.

Усім нам відомо, що наша держава у війні. Багато наших членів і не членів служить в ріжних частинах американської армії і фльоти, інші знова заняті в ріжних воєнних індустріях, працюючи днями, ночами й неділями, тому то й виринали ріжні трудноці в орґанізаційній Союзовій праці. Наприклад, майже неможливим було скликати відповідних зборів, щоб порадитись над дальшою працею для Батька Союза.

Я старався тримати контакт зо всіми відділами моеї округи, вів переписку з ними та заохочував до праці для У. Н. Союзу. Рівнож закликав готовитись до святкування золотого ювилею нашої орґанізації.

У порозумінню з головною екзекутивою У. Н. Союзу, дня 5. вересня 1943 р., я був приявний на святі посвячення службових прапорів в честь членів Тов. ім. Шевченка, відділу 253 в Ладлов, Масс. На святі я мав честь бути на чолі в поході та в церкві підчас посвячення прапорів. На галі, підчас бенкету, я передав відділови й всім громадянам привіт від головної екзекутиви У. Н. Союзу. Опісля промовляв про значіння свята українською мовою для наших громадян, а анґлійською для американців, що взяли участь у святі. На святі припала мені також честь удекорувати тих матерей, що їхні сини служать при війську. На кінець промовляв до збірки на Американський Червоний Хрест. У своїх промовах я старався доказати, що завдяки У. Н. Союзові ми нині свідомі, хто ми, та які наші завдання і обовязки. При тім я завзивав вступати громадно в члени У. Н. Союзу і вписувати своїх дітей.

У своїй місцевости я працював між своїми й американцями, та докладав багато праці при ріжних збіркових кампаніях та продажі бондів для побіди над ворогами нашої держави.

Наш відділ 238 У. Н. Союзу, в котрім я є секретарем, дістав у минулім році вже друге відзначення з Трежюрі Департаменту за сто процентове купування державних бондів членами нашого відділу. Також зазначу, що від 238 У. Н. Союзу зріс у членах у 1943 р.

Як до головного радного У. Н. Союзу, відносились до мене в Союзових справах відділові урядники й члени, а я точно полагоджував всі справи в користь Батька Союза.

З нагоди 50-ліття У. Н. Союзу, закликаю всі відділи моеї округи зо стейтів Месечусетс, Ровд Айленд і Ню Гемпер до оживленої праці для нашої славної орґанізації У. Н. Союзу, так, щоб ми могли досягнути в цьому році числа пятьдесять тисяч членів. Використаймо золотий ювилей нашої орґанізації для осягнення якнайбільших успіхів в наміченій праці для добра У. Н. Союзу.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО Е. ЛЯХОВИЧА.

За останній рік, через брак часу, моя праця для У. Н. Союзу була менша ніж минулих літ. Вона обмежувалась до активности в 204 відділі У. Н. С., де я є предсідником, та до принагідної кореспонденції з головною канцелярією У. Н. Союзу.

Зогляду на близькість урядників екзекутиви У. Н. С., мені не приходилось впродовж року полагоджувати ні одної союзової справи, бо всі назріваючі справи полагоджувала сама екзекутива.

Назагал Союзові відділи нюйорської округи, завдяки своїм урядникам і орґанізаторам, проявляли оживлену діяльність і збільшували членство. Як по інших округах, так і в нюйорській, відсоток суспенз за останній рік обнизився, а вплата союзових вкладок поправилась.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО А. ШУМЕЙКА:

It is my sincere regret that I cannot attend this year annual session of the Supreme Assembly of the Ukrainian National Association due to the fact that I am in the service of the United States Army.

Prior to my induction I fulfilled my duties as a member of the Board of Directors of the U.N.A. to the best of my abilities.

May I extend my sincerest wishes for a most successful session.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО Д. ШМАҐАЛИ.

Хвальний Уряде У. Н. Союзу!

В році 1943 не міг я зробити багато для У. Н. Союзу з причини заняття в щоденній праці.

Порадившися з головним секретарем Д. Галичином щодо орґанізатора У. Н. Союзу для Клівленду, скликав я на поручення п. Галичина збори всіх відділів з Клівленду й околиці. Збори відбулися 30. травня і на цих зборах був присутний головний секретар Д. Галичин і орґанізатор Д. Білецький. Отсі відділи були репрезентовані: 102, 108, 180, 112, 251, 260, 291, 295, 334, 336, 358, 364.

На зборах я переповів вкоротці про наради з минулого річного засідання головного уряду У. Н. Союзу. Опісля промовляв головний секретар Д. Галичин, зазначуючи, що коли всі відділові урядники будуть помагати орґанізаторови, тоді успіх орґанізаційної праці буде запевнений.

Орґанізатор Д. Білецький пояснив вкоротці, якої помочі він очікує від відділових урядників, щоб можливим було дістати якнайбільше нових членів. Орґанізатор Білецький працював в Клівленді 3 місяці, а впродовж цього часу зорґанізував 90 членів. Я постарався для Білецького про адресар, та давав йому всяку поміч, якої він від мене вимагав.

За порадою деяких місцевих відділових урядників, я скликав 14. листопада, збори всіх відділів в Клівленді, й всі відділи були репрезентовані поважним числом членів. На цих зборах обговорено справу орґанізування нових членів в Ювилейний рік У. Н. Союзу, та вибрано Комітет до ювилейного свята, котре будемо обходити 30. квітня 1944 року. На цих зборах я переповів також про наради в справі реорґанізації Конґресового Комітету, що відбулися 18. вересня в Філядельфії, а на котрих то зборах я мав нагоду бути. Вислухавши мойого звіту, присутні висказали свою велику радість з приводу того, що американські українці беруться обєднано до праці для Америки та для поневоленого українського народу.

3. грудня Комітет Ювилейного Свята мав наради, які торкались способів орґанізування нових членів. Брак часу, як зазначували відділові урядники, це одинока тепер перешкода в цій праці. Тому власне рішено, щоб знова запросити орґанізатора Д. Білецького до Клівленду, який буде помагати місцевим урядникам в приєднуванні нових членів.

Я старався виконувати як слід усі припоручення головної канцелярії У. Н. Союзу, та при кожній нагоді дбав про поширення доброго імени У. Н. Союзу.

ЗВІТ ГОЛОВНОЇ РАДНОЇ ЮЛІЇ БАВОЛЯК:

I haven't had any particular business with the executive board, except for routine matters, however, I had some activities in my branch. I retained and increased the membership in branch 186. I attended a U.N.A. regional meeting which was held October 24, 1943, at Shamokin, Pa. On September 7, 1943 I spent several hours with the secretary of branch 314, discussing matters pertaining to our organization. I had taken an active part in connection with the War Bond and Red Cross Drives. Also conducted other activities of importance to the cause of this branch, and to the general advancement of the Ukrainian National Association.

(Кінець буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СПОМИН ПРО БЛ. П. ТЕОДОРА ХОПТЯКА.

Не про звеличання людини тут іде, а про зразок того, що приходилось переживати звичайним українським людям в наших часах. Тому подаю згадку про життя покійного мого чоловіка Теодора Хоптяка, учителя співу й музики, що помер 18. березня, а похоронений 21. березня 1944 р. в Питсбурґу, Па.

Походив з містечка Долина, Галичина, в дитинстві осиротів, але місцевий учитель В. Олійник звернув увагу на його музикальний талант, підготовив його до церковного співу і постарався, що його приняли до дяківської бурси при храмі св. Юра у Львові. Після покінчення цеї школи став дяком при церкві св. Петра й Павла у Львові і на цьому становищі дальше побирав науку в музичній конерваторії. Зогляду на своє слабе здоровля виїхав до свого родинного містечка, але вже в 1900 році вернувся до Львова на становище в св. Юрі. У часі світової війни вивезла його російська влада до Києва, а відтак до Ростова над Доном. Довідавшися, що й його родина вивезена з Галичини і перебуває у Бердянську над Азовським морем, він дістав дозвіл перенестися туди на становище надзирателя бурси. Тут пережив упадок царату, большевицьку революцію, бомбардування міста большевиками з кораблів, а коли настала українська влада, зголосився до служби. За допомогою тодішнього капеляна при українських частинах, о. д-ра Г. Цегельського, виїхав з ріднею до Львова, а коли довідався, що всі його річи випродані, бо його вважали за небіжчика, поїхав до свого рідного містечка Долини, де дістав становище співу й музики в ґімназії й учительській семинарії Рідної Школи. Щоби дати матеріяльну змогу дати дітям кращу освіту, виїхав до Америки.

В р. 1921, запросили його на становище дяковчителя до церкви св. Миколая в Шікаґу. Тут перебув два роки, а опісля через слабе здоровля покинув це заняття й отворив свою школу музики. Коли довідався про переслідування своеї родини польським урядом в 1927 р. за її патріотичну роботу (арештовано, між іншим, дочку Евгенію, учительку в ґімназії Рідної Школи), спровадив дружину і малолітних дітей до Шікаґа, але зогляду на збільшені видатки приняв становище дяковчителя при церкві св. Миколая в Бофало в 1931 р. Тут поміг батькови старший син, в його заняттю і в той спосіб можна було втримати родину разом. Та недуга розвивалася, а що ще за ліпших часів Теодор забезпечив себе на пенсію на випадок недуги, асекураційна компанія почала йому виплачувати постійну платню і він покинув заняття при церкві. В р. 1939 він перенісся до Карнеґі, в Пенсилвенії, і тут, незалежний від нікого, доживав свого віку. Похоронили його з церкви св. Івана Хрестителя в Пистбурґу при співучасти оо. М. Кіндія, В. Левицького, С. Кнапа, М. Скородинського. Прожив 68 літ чесного життя.

В. Е. Хоптяк.

ДІЯЛЬНІСТЬ ЮНРРА ЗАЛЕЖНА ВІД СТРАТЕҐІЇ НА ВІЙНІ.

ВАШИНҐТОН. — Для підготови сил, що мають бути діяльні при Адміністрації Реліфу й Реґабілітації Обєднаних Держав, відкривається з днем 1. травня спеціяльні курси в університеті Мериленд для економістів, знавців харчового питання й інших ділянок прилюдного життя. Вони підуть в Европу постепенно, відповідно до поступу у війні.

УВАГА! КЛІВЛЕНД, О., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

СТАРАННЯМ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

відбудеться

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ ПОЛУЧЕНИЙ З БЕНКЕТОМ З НАГОДИ 50-ЛІТТЯ У. Н. СОЮЗУ

в неділю, 30. квітня (April 30, 1944)

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ, 2253 WEST 14th STREET.

Початок Бенкету в годині 1:30 пополудні.

В концертовій програмі візьмуть участь **Сестри Василіянки** зо Шкільними Дітьми Соля: **Роман Волянський, Ілин Мораль** і **Марійка Бойко.** Бесідники американські, свої і позамісцеві. Святочну промову виголосить **Микола Мурашко,** гол. предс. У. Н. Союзу.

Цеї самої неділі перед полуднем будуть відправлені Молебні за живих і Панахиди за померших членів У. Н. Союзу в укр. катол. церкві св. Апостолів Петра й Павла, та в укр. правосл. церкві св. Володимира.

Вечером відбудеться для молоді ЗАБАВА.

Шановні Члени й Членкиі У. Н. Союзу і Громадяни Клівленду і околиць: Дня 30. квітня обходитимемо 50-ліття У. Н. Союзу, отже цеї громадянської установи, що дала почин нашому зорганізованому народному життю на американській землі. Пошануймож цю установу нашою численною участю в тім святі. Хай цей день 30. квітня буде для нас усіх справжнім великим святом, таким великим, як великою була 50-літня праця У. Н. Союзу для нашого добра. А звеличаємо цю працю Союзу гідно і достойно тим, що прийдемо громадно на це Ювилейне Союзове Свято. — Тикети можна дістати в секретарів поодиноких Союзових відділів. **Тикет на Бенкет $1.50, на вечірну Забаву 35 центів.** 70,5,80

Ювилейний Комітет 50-ліття У. Н. Союзу.

„Два українські комітети" — та в неоднаковім складі

Винніпеґський Український Голос з 5. квітня приносить на сторінці зарезервованій для вступних статей, статтю з підписом „П. Хмель", під наг. „Два Українські Комітети". Сказано в ній між іншими: „Український Конґресовий Комітет, як це ми читали недавно у „Свободі" (гляди допис з Шікаґа С. Куропася у 49. числі „Свободи"), „має підтримку всіх американців українського роду, крім соціялістів і комуністів"... Потім додані слова автора статті на адресу Українського Конґресового Комітету Америки: „Значить всіх українців і не всіх...".

Дальше сказано в статті: „Комітет Українців Канади репрезентує українських націоналістів, самостійників, грекокатоликів, православних, соціялістів (Українська робітнича орґанізація). Українські евангельські церкви також заявили себе за Комітетом Українців Канади, чесні українці і свідомі українці комуністи також симпатизують з Комітетом Українців Канади.

„КУК репрезентує всіх українців Канади! Панове, які називають себе комуністами українськими і виступають проти Коміету Українців Канади, виявили себе наділі неукраїнцями... А сьогодні малохто на підставі голих слів судить; ділами виявляє себе, кожний, діла свідчать, хто чим є!"

Супроти цього подамо пояснення, кому треба, а саме декому з канадійських наших земляків, які від Другого Конґресу Американських Українців, що відбувся у Філядельфії 22. січня 1944, не визнаються у тому, кого Український Конґресовий Комітет Америки репрезентує, як він відбувся і хто на нім був. Отже стверджуємо як факти:

Переорґанізований Український Конґресовий Комітет, що залишився після Першого Українського Конґресу, відбутого в травні 1940 р. у Вашинґтоні, видав зазив до всіх американських орґанізацій українського походження, щоб вони вислали своїх делеґатів на Другий Український Конґрес до Філядельфії на день 22. січня 1944. Цей Другий Конґрес мав між іншими перевибрати Український Конґресовий Комітет. На конґрес приїхали делеґати з різних сторін Америки і від різних орґанізацій і ні одній делеґації не відмовлено права участи в нарадах конґресу. Президію вибрано по демократичному, значить більшістю голосів, а президія не відмовляла нікому голосу. При виборі нового Українського Конґресового Комітету все йшло по засадах демократії і з таких виборів, нікиm неоспорених, вийшов теперішний склад Українського Конґресового Комітету. На цій підставі УКК твердить, що заступає всіх американців українського походження. Само собою треба розуміти, що слово „всіх" значить тих усіх, що самі голосяться до спільної праці і хочуть співпрацювати з УКК для намічених цілей.

Живемо у вільному краю і не можемо нікого приневолювати працювати з Українським Конґресовим Комітетом. Коли хто зголоситься як представник якоїсь громади, його й тепер приймуть в склад УКК, бо таке рішення запало на Другому Українському Конґресі у Філядельфії. У складі УКК. назагал нема представників партій, ні вір, ні якихсь фільософічно-суспільних напрямків, а є лише представники свідомого зорґанізованого громадянства.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Ювилей українського підприємства.

Здається, що щойно вчора відкрито тут при 433 Стейт стріт українське похоронне заведення Кані під фірмою Kanai Kain Funeral Home, а, тут уже десять літ з того часу минуло, як нам про це пригадав ювилей підприємства; який відсвятковано недавно тому.

Багато подій за той час сталося, і багато води, як американці кажуть, уплило попід мостами, і бизнес Кані не стояв на місці, а зростав постепенно й безупинно до того, що нині він займає весь дім під 431-433 Стейт стріт та задню частину дому 427-429 Стейт стріт, ба навіть задні частини домів 131 Вашинґтон стріт, 150 Вашинґтон стріт і 345 Ґров ст., де він має склади домовин і інших матеріялів. Власне завдяки свому передбачуванню будучих умовин, через яке фірма закупила собі цілий ваґон домовин, фірма стала нині доставцем металевих і мідяних домовин просто на весь стейт. Завдяки цьому всему ця українська фірма є широко відома в бизнесових кругах цілого стейту.

Нічого й казати, що зріст фірми був би неможливий, якби вона не тішилася попертям широкого громадянства в цій околиці, передусім українського. Йогож знову притягають з одного боку справність обслуги, а з другого боку поміркованi ціни. Українське громадянство гордиться зростом бизнесу свого земляка.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

СЛОВАЦЬКІ СЕЛЯНИ ПРОТИ МАРІОНЕТКОВОГО УРЯДУ.

(ОНА). — Наспівша до Швайцарії словацька ґазета, яку редаґують симпатики Гітлера, пише, що словацькі селяни іґнорують приказы маріонеткового уряду щодо постачання молочарських продуктів, бо замісць звозити набіл в призначене урядом місце, продають на чорній біржі. Редакція злиться на селян за те, що вони замісць робити так, як приказує влада, поводяться як люди, що не признають над собою ніякої зверхности.

Якщо словацькі селяни не будуть слухати приказів і постанов своеї держави, пише ґазета, то можуть бути певні, що їх жде заслужена кара. Дотепер було так, що коли хто з словацьких громадян провинився проти держави, то його віддавали в руки місцевих представників влади, але показалося, що місцеві люди себе розуміють, бо в більшості випадків, виновник виходив свобідним. Тепер цього не буде, грозить ґазета. Як хто з селян переступить державний закон, або тимчасову наглу постанову, то виновника судитимуть не місцеві люди, а представник влади з цілком іншої околиці.

НІМЦІ ОСТЕРІҐАЮТЬ ПОЛЯКІВ ПЕРЕД КОМУНІСТАМИ.

(ОНА). — Німецька радіовисильня постійно голосить, що тайними орґанізаціями в окупованих німцями краях керують комуністи. Найбільше уваги присвячується підземним орґанізаціям в Польщі. Радіопромовець підкресляє, що якщо поляки хочуть жити спокійно і мати свою велику державу, то повинні співпрацювати з німцями, бо як будуть піддержувати підпілля, то Советський Союз зробить з Польщі советську кольонію. Ще каже, що німці є найкращими приятелями польського народу і бажають йому добра, а Совети — це його вороги. Тому власне польський нарід не повинен симпатизувати з партизанами, а видавати їх німецькій владі. Теж кажеться, що наступаюча на сході червона армія несе до Польщі комуністичну систему.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

Суддя про присяжних.

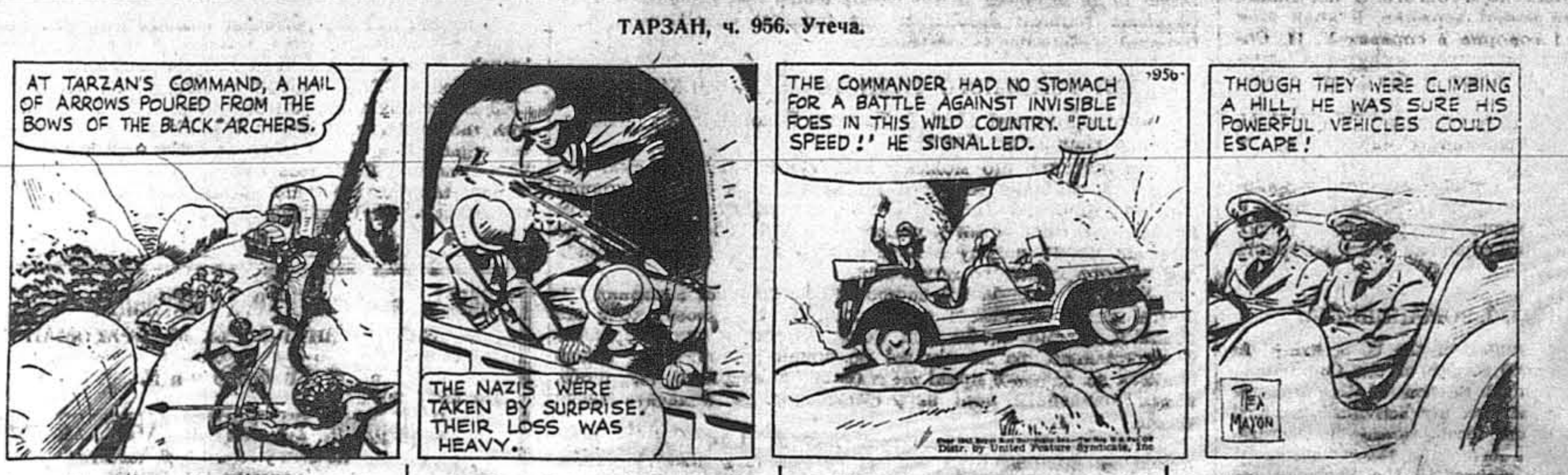
Після рішення судейської лави, щоб увільнити вбивника, питається суддя, що переводив розправу, присяжного судді:

— „Яку причину мали ви до звільнення підсудного?"

— „Божевілля" — відповідає присяжний.

— „Чи у всіх 12?"

ТАРЗАН, ч. 956. Утеча.

На приказ Тарзана град стріл посипався з луків чорних лучників.

Наці́сти були заскочені. Їх утрати були великі.

Командант не мав охоти воювати проти невидимого ворога в дикім краю. „Повною скорістю!" — закомандував він.

Хоча вони їхали під гору, він був певний, що його сильні машини втечуть.